

Съдържание:	стр.
I. Анотация.....	2
1. Описание на проблема.....	2
2. Причини за възникване на проблема.....	2
3. Популация на бездомните кучета.....	2
II. Цели и задачи на програмата.....	3
1. Цели.....	3
2. Задачи.....	3
III. Методология и мерки.....	3
1. Методи.....	3
2. Мерки.....	3
IV. Участници в програмата.....	4
1. Местна власт.....	4
2. Ветеринарни власти.....	4
3. Неправителствени организации за защита на животните.....	5
V. Работещи структури и звена.....	5
1. Координационен щаб.....	5
2. Стационарна амбулатория/Мобилна амбулатория.....	5
3. Експерт по екология в Общинската администрация.....	5
VI. Работен план за прилагане на мерките, предвидени в програмата.....	5
1. Оперативка – ежеседмично.....	5
2. Залавяне, транспортиране и настаняване на кучетата за кастрация.....	5
3. Операция и стационар.....	5
4. Връщане на кучетата по места.....	5
5. Заключителни мероприятия.....	5
VII. Срокове за изпълнение на дейностите по програмата.....	6
VIII. Оценка за успеваемост на проекта – критерии.....	6
1. Качествени промени, които се очакват в следствие на изпълнение на мерките.....	6
2. Количествени подобрения.....	6
3. Критерии за следене на изпълнението на програмата.....	7
4. Очаквани резултати от осъществяването на програмата.....	7
IX. Средства и ресурси за изпълнение на програмата.....	7
1. Финансиране.....	7
2. Човешки ресурси.....	7
3. Време за изпълнение.....	7
X. Приложения.....	8

I. АНОТАЦИЯ

Свръхпопулацията на уличните животни (основно улични кучета) е проблем, който в последните години се превърна в един от сериозните проблеми на цялото ни общество не само поради големия брой бездомни кучета. Години наред той не се решава, а предприеманите от редица български общини действия за масово избиване на тези животни доведе в крайна сметка единствено до неговото задълбочаване.

Значителното нарастване на броя на уличните кучета води до рискове за здравето на населението и поставя под съмнение европейския облик на българските градове и хуманното третиране на животните.

1. Описание на проблема - големият брой бездомни кучета води до:

➤ **здравни рискове за хората:**

- уличните кучета могат да бъдат преносители на болести, опасни за човека и селскостопанските животни – бяс, тения, бруцелоза, микроспория, демодекоза и др.;
- регистрирани са случаи на ухапвания на хора от кучета.

➤ **създаване на дискомфорт на населението:**

- много хора се страхуват от кучета;
- през нощта, шумът създаван от животните смущава гражданите;
- животните са една от причините за замърсяване на градската среда;
- тежкото положение на уличните кучета травмира хората, които обичат животните.

➤ **икономическа неефективност:**

- нерегулярните мерки взимани от някои общини за решаването на проблема са свързани с разходи, а в същото време не се постигат реални резултати.

➤ **тежко положение на уличните кучета:**

- кучетата страдат от различни болести, глад и студ;
- много от бездомните животни биват измъчвани, малтретирани и дори убивани от граждани.

2. Причини за възникване на проблема

2.1. Липсата на контрол върху популацията на домашни кучета;

2.2. Неефективност на прилаганите до момента методи и несъобразяване с комплексния характер на проблема;

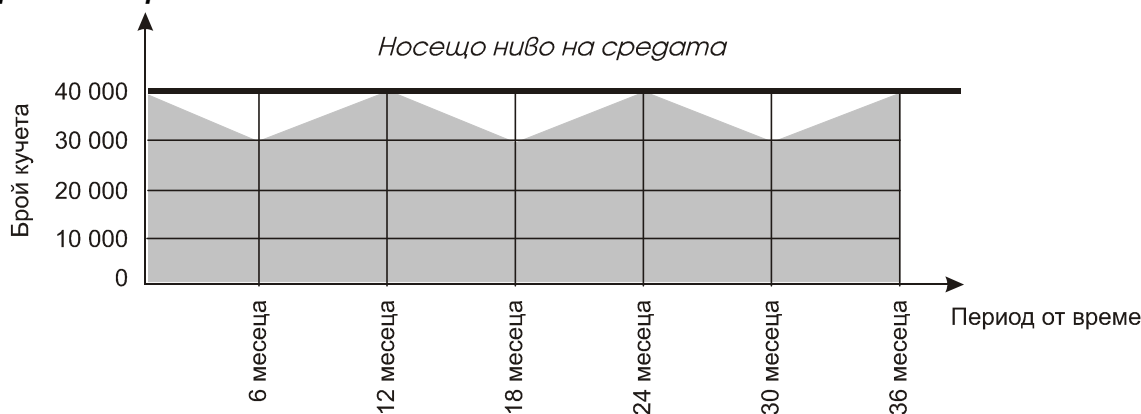
2.3. Временното използване на кучета за пазачи на вили, строежи, гаражи и др., след което се изоставят.

2.4. Липсата на хуманно образование за отношението към животните и грижите, от които се нуждаят – собственикът не е подготвен за проблемите, съпровождащи отглеждането на куче, в резултат на което при възникнали трудности може да го изостави;

3. Популация на бездомните кучета

Кучето достига полова зрялост на 7-8 месечна възраст, ражда 2 пъти годишно средно по 5 до 8 кученца. Очевидно е, че само няколко изгонени домашни кучета са в състояние за кратко време бързо да увеличат броя на бездомните кучета. Ако не се вземат навременни мерки, броят им нараства до като достигне определен максимум. Този максимум се нарича "носецка капацитет на средата" и зависи от условията на средата – количество храна, вода и възможности за подслон. При достигане на носещия капацитет на средата раждаемостта и смъртността на бездомните кучета се изравняват, което означава че броят им не се увеличава. Ако в тази ситуация се предприеме само отстраняване на бездомните кучета ще се предизвика освобождаване на ниши, които за кратък период ще бъдат заети от други кучета – новородени или мигриращи. Т.е. ще се наблюдава временно намаляване броя на уличните кучета, последвано от възстановяване, пак намаляване и възстановяване – един цикличен и непрестанен процес.

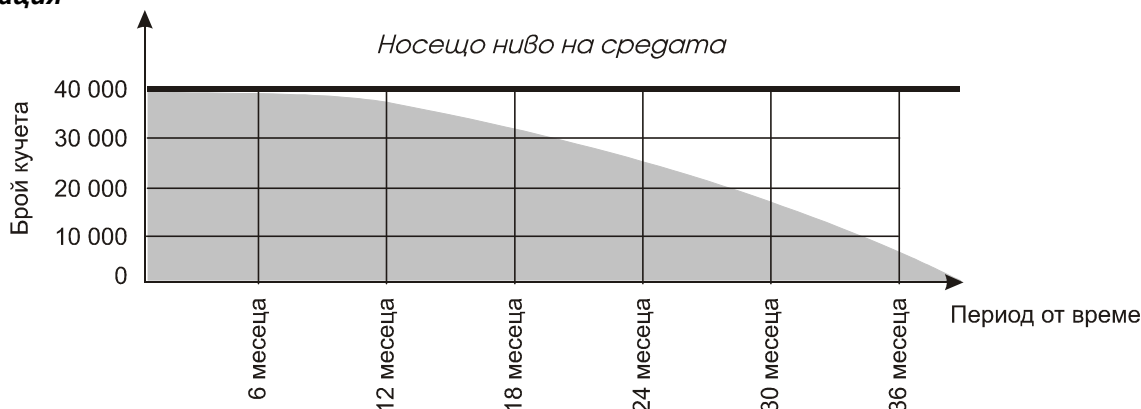
Отстраняване чрез евтаназия

Какво става при прилагане на кастрацията на уличните кучета и връщането им по обитаваните от тях места?

Не се освобождават ниши, тъй като кучетата се връщат на местата, от където са взети за гратисния период, необходим за блокиране на раждаемостта- когато капацитетът на средата се ограничи само от стерилни животни. Следва етапът на постепенно изтегляне на кучетата в приюти, тъй като отстраняването вече не може да се компенсира от раждаемост - липсват репродуктивните животни. Броят на кучетата от улицата постепенно се редуцира до трайното изчезване на явлениято "улични кучета".

кастрация

Единственият ефективен подход за установяване на контрол върху кучешката популация:

- прилагане на кастрацията на уличните кучета и връщането им по обитаваните от тях места с редовен ветеринарномедицински надзор
- регистрация на домашните кучета и популяризиране на ползите от кастрацията им, с цел установяване на контрол върху размножаването им и предотвратяване на евентуалното им изоставяне.

Доскоро липсващата адекватна нормативна база и отсъствието на съвместни действия между местна власт, НПО и граждани бе основната причина за задълбочаване на проблема с бездомните кучета и невъзможност за неговото ефективно и трайно решение.

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

1. Цели:

- 1.1. Установяване на контрол върху популацията от домашни и улични кучета, като се гарантира здравето на хората, безопасността на градската среда и европейския имидж на България.
- 1.2. Редуциране броя на уличните кучета до трайното изчезване на явлениято "улични кучета".

2. Задачи:

- 2.1. Намаляване до минимум рисковете от разпространяването на заразни заболявания, които касаят хора и животни.
- 2.2. Развиване на чувство за отговорност у хората при отглеждането на кучета.

III. МЕТОДОЛОГИЯ И МЕРКИ

1.Метод:

Препоръките на Световната Здравна Организация, успешните световен опит и практиката на няколко български общини налагат прилагането на регламентирания от Закона за защита на животните метод на кастрацията на уличните кучета и връщането им по обитаваните от тях места за гратисния период от три години до блокирането на раждаемостта – ограничаване на капацитета на средата само със стерилни животни.

2. Мерки:

- 2.1. Залавяне и обработване на улични кучета:
  - 2.1.1. Изготвяне на график за залавяне и обработване на улични кучета. Приоритетно в графика се включват:
    - агресивни кучета
    - тежко болни кучета
    - женски кучета във фертилна възраст
    - женски кучета в период на еструс (разгонване)
  - 2.1.2. Обработването на кучетата се извършва в стационарна или мобилна амбулатория и включва :

- здравите и неагресивни кучета - кастрация, обезпаразитяване, ваксиниране, трайна маркировка, връщане по обитаваните от тях места под надзор, съгласно чл. 49. от ЗЗЖ (**Приложение №1 и №1-А**)
  - Неизлечимо болни животни в напреднала фаза на болестта се подлагат на евтаназия след провеждане на необходимите изследвания и изразено писмено съгласие от ДЗЖ
- 2.2. Кампания за обработване на кучетата, отглеждани на открито (дворни кучета в покрайнините на града и ромските квартали, вилните зони, строежи, паркинги, предприятия и др.)
- 2.2.1. Разяснителна дейност – брошури, медийна разгласа.
  - 2.2.2. Изготвяне на график.
  - 2.2.3. Използване на мобилна амбулатория (по възможност) или стационарна.
- 2.3. Създаване на работеща система за регистрация и контрол на домашните кучета. Стимулиране на кастрацията на домашни кучета.
- 2.3.1. Разяснителна дейност – брошури, медийна разгласа.
  - 2.3.2. Презентация на ЗЗЖ, организирана от Екоотдела със съдействието на ДЗЖ “Лом-2003” за собствениците на домашни кучета.
  - 2.3.3. Отчет на регистрираните обработени кучета по Програмата на Координационния Щаб чрез прилагане на Регистрационна бланка за седмицата по образец (**Приложение № 2**).
  - 2.3.4. Съдействие по надзора за редовно обезпаразитяване и ваксиниране против бяс.
- 2.4. Задомителни кампании, организирани от община Лом и ДЗЖ “Лом-2003” – организирани на изложби за улични животни.

IV. УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМАТА

1. Местна власт

- 1.1. Общински съвет
- 1.1.1. Изготвяне от Комисията по земеделие и опазване на околната среда съвместно с ДЗЖ “Лом-2003” на Наредба за придобиване, отглеждане и развъждане на домашни кучета, съгласно Закона за защита на животните и Закона за ветеринарномедицинската дейност.
  - 1.1.2. Изготвяне от Комисията по земеделие и опазване на околната среда и Екоотдела на общината Концепция за актуализиране на работата по Програмата и съответния бюджет въз основа на годишния отчет на кмета, представен в НВМС
  - 1.1.3. Приемане на Приложението-Концепция и актуализирания бюджет от Общинския съвет за реализирането на заложените мероприятия по т. 1.1.2.
- 1.2. Общинска администрация
- 1.2.1. Отпечатване и разпространение на материалите по Програмата.
  - 1.2.2. Медийно отразяване на дейностите по програмата.
  - 1.2.3. Регистрация на домашните кучета от експерта по екология в сътрудничество със структурите на Националната ветеринарномедицинска служба – по образец на регистрационна бланка, изпращана от ветеринарния лекар до РВМС.
  - 1.2.4. Събиране на таксата за домашни кучета от Данъчната общинска администрация – **задължително след регистрацията им** и прилагане на декларация (**Приложение № 3**) за притежание на домашно куче от гражданите при заплащане на дължими данъци и такси.
  - 1.2.5. Предоставяне на общински терен и осигуряване на средства за изграждане на общински приют в последния етап от програмата, който да функционира и като кастрационен център.
  - 1.2.6. Осигуряване на:
    - а) мобилна амбулатория за обработване на кучетата (съдействие от чуждестранни фондации)
    - или
    - б) организиране на стационарна амбулатория в базата на ветеринарна лечебница – Лом след договаряне с РВМС – Монтана за използване на базата;
    - в) осигуряване на: автомобил съгласно изискванията на закона и клетки за превоз на заловените за кастриране кучета; на пушка и упойващи стрелички за залавяне на кучета;
  - 1.2.7. Съдейства за ангажирането на НПО, работещи с ромския етнос, в организацията и провеждането на Програмата в ромските квартали.
  - 1.2.8. Съвместна проверка на постъпили в Общината жалби за домашни и улични кучета от експерта по екология в Общината, представител на Координационния щаб и представител на ДЗЖ, като резултатите от проверката се отразяват в протокол по образец (**Приложение № 4**).
  - 1.2.9. Организиран и провеждат задомителни кампании (за осиновяване на улични безстопанствени кучета).

2. Ветеринарни власти:

- 2.1. Съдействат, в рамките на техните правомощия и задължения съгласно Закона за защита на животните и Закона за ветеринарномедицинската дейност при регистрацията и контрола върху домашните кучета.
- 2.2. Упражняват системен контрол върху дейностите по Програмата в мобилната или стационарна амбулатории чрез проверки.

2.3. Упражняват системен контрол върху ветеринарномедицинския надзор на обработените кучета чрез проверки.

3. ДЗЖ “Лом – 2003“:

3.1. Оказват съдействие на Комисията по земеделие и екология към ОбСъвет при изготвянето на Наредба за придобиване, отглеждане и развъждане на домашни кучета.

3.2. Съдействат на общината като посочват свой представител за координация на работата между общината, ДЗЖ и граждани:

- Координатор – представител на ДЗЖ в Координационния щаб и медиатор в мобилната или стационарна амбулатория за контрол относно хуманното отношение към животните и коректното попълване на базата-данни

3.3. Съдействат за обработването на постъпилите жалби и сигнали, свързани с домашни и улични кучета:

3.3.1. Осигуряват свои представители за проверка на сигналите и жалбите по т. 3.3.

3.3.2. Участват в разрешаването на проблемите, потвърдени от проверките на постъпилите сигнали

3.3.3. Срокът за проверка на жалба за агресивни кучета е 48 часа

3.4. Съдействат за медийно отразяване на дейностите по Програмата

3.5. Организируют и провеждат задомителни кампании съвместно с Община Лом.

3.6. Иницирират редовни проверки на дейностите в мобилна или стационарна амбулатория и на мероприятията по надзора върху обработените кучета

V. РАБОТЕЩИ СТРУКТУРИ И ЗВЕНА

1. Координационен щаб (Приложение № 5)

1.1. Координира действията между отделните структури и звена от Програмата като разпределя задачите и отчита резултатите чрез ежеседмични оперативки

1.2. Създава и поддържа база данни за обработените кучета по Програмата.

1.3. Решава проблеми, възникнали с кучета

1.4. Поддържа връзки с обществеността и медиите

1.5. Изготвя графика за залавяне и кастрации на кучетата

1.6. Организира мероприятия по съдействие и контрол на ветеринарномедицинския надзор върху кастрираните кучета.

1.7. Отчита блокирането на раждаемостта и организира поэтапното изтегляне на върнатите обработени кучета в общински приют, който да започне да функционира в края на третата година от стартиране на програмата.

2. Стационарна амбулатория.

2.1. Залавяне и транспортиране на кучетата до обекта за саниране

2.2. Ветеринарномедицински манипулации – кастрация, обезпаразитяване, ваксинация против бяс, трайна маркировка чрез татуиране на идентификационен номер и V-образно купиране на ухото

2.3. Реанимационен период

2.4. Регистрация на кучетата и издаване на паспорт

2.5. Връщане на обработените кучета по места и установяване на лицата по надзора върху тях

2.6. Ежеседмичен отчет – резултати на Координационния щаб.

3. Мобилна амбулатория.

3.1. Позиционира се на предварително одобрени места от кмета в определените райони за обработка на кучета, отглеждани на открито.

3.2. Ветеринарномедицински манипулации – кастрация, обезпаразитяване, ваксинация против бяс, трайна маркировка чрез татуиране на идентификационен номер и V-образно купиране на ухото

3.3. Регистрация на кучетата и издаване на паспорт.

3.4. Ежеседмичен отчет - резултати на Координационния щаб.

VI. РАБОТЕН ПЛАН ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ, ПРЕДВИДЕНИ В ПРОГРАМАТА (Приложение № 9)

1. Ежеседмична оперативка
2. Транспортиране на кучетата
3. Настаняване на кучетата
4. Маркировка
5. Операция и стационар
6. Връщане на кучетата по места
7. Заключителни мероприятия

VII. СРОКОВЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ.

Дейност	Изпълнител	Стартиране	Приключване
1. Изготвяне и сключване на договор за съвместна дейност с подробен План за работа, в който ясно са регламентирани функциите и дейностите на всички участници в договора: 1.1.ДЗЖ «Лом-2003» и международни организации 1.2.Ветеринарномедицински амбулатории	Община Лом, ДЗЖ, вет. лекари	С приемане на общинската програма	
2. Популяризиране на проекта и изработване на рекламни материали: 2.1.Изготвяне и отпечатване на рекламни брошури и плакати за проекта 2.2. Рекламни кампании в медиите	Община Лом	С приемане на общинската програма	Постоянно
3. Сформиране на координационния щаб 3.1.Осигуряване условия за работа: помещение с телефон 3.2.Участници: представители на община, ДЗЖ, структури на НВМС	Община Лом, ДЗЖ, Вет. лекари	С приемане на общинската програма	
4. Презентация на проекта: 4.1.В местните медии 4.2.Пресконференция при стартиране на проекта	Община Лом	С приемане на общинската програма	
5. Осигуряване на мобилна/стационарна амбулатория за кастрации	Община Лом	С приемане на общинската програма	
7. Кастрация на кучета над 6-месечна възраст	Мобилна или Стационарна амбулатория	С приемане на общинската програма	Постоянно
8. Изготвяне и приемане на необходимата поднормативна база за регистрация и трайна маркировка на дом. кучета	ОбС - Лом, ДЗЖ	С приемане на общинската програма	
9. Регистрация на кастрираните кучета	Община Лом	2008	Постоянно
10. Образователна кампания	Община Лом, ДЗЖ	С приемане на общинската програма	Постоянно
11. Регистрация и трайна маркировка на дом. Кучета, съгласно приетата поднормативна база	РВМС, Община Лом	2008	Постоянно
12. Събиране на такси съгласно ЗЗЖ	Община Лом	След регистрация на дом.кучета	Постоянно
13. Актуализиране на бюджета	ОбСъвет-Лом, Община Лом	1 март 2009	
14. Изготвяне на техническа документация за построяване на общински приют	Община Лом		Началото на 2010 г.
15. Изграждане на общински приют	Община Лом		Края на 2010 г.

VIII. ОЦЕНКА ЗА УСПЕВАЕМОСТ НА ПРОЕКТА – КРИТЕРИИ:

1. Очаквани резултати от осъществяването на програмата

1.1. Качествени промени, които се очакват в следствие на изпълнение на мерките по програмата и обработването на бездомните кучета:

1.1.1. повишаване на безопасността на градската среда и намаляване на социалното напрежение;

1.1.2. Връщането на неагресивните, обработени кучета по места, ще предотврати прииждането на нови необработени животни;

1.1.3 Регистрацията, събираемостта на таксите за домашни кучета и стимулирането на кастрацията им ще спомогнат трайното решаване на проблема и овладяване на притока на нежелани животни от дома към улицата.

2. Количествени подобрения

2.1. Постоянно, поетапно намаляване на популацията на улични кучета.

2.2. Намаляване на социалното напрежение

2.3. Утвърждаване на европейските критерии за третиране на животни.

3. Критерии за изпълнението на програмата

3.1. Броя на обработените животни

3.2. Броя на регистрираните домашни кучета

3.3. Броя на кастрираните кучета, които живеят на открито – по строежи, паркинги, дворове, складове и др.,

3.4. Броя на кастрираните домашни кучета.

3.5. Броя на хората, които търсят съдействието на екипа за решаването на проблема с кучешката популация (индикатор е графика за кастрация на кучетата, изготвен на базата на обажданията на граждани).

3.6. Броя на гражданите, участващи като доброволци в Програмата.

3.7. Броя на задомените кучета в края на третата година.

3.8. Годишен отчет за извършените дейности по Програмата и резултатите от тях, представен от кмета в НВМС

3.9. Изготвяне от Комисията по земеделие и опазване на околната среда и кмета на общината Концепция за актуализиране на следващия Етап от работата по Програмата и съответния бюджет въз основа на отчета по т. 3.8.

3.10. Приемане на Приложението-Концепция и необходимия бюджет за реализирането на заложените мероприятия по т. 3.9. от Общинския съвет.

IX. СРЕДСТВА И РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Източници на финансиране и материално обезпечаване на Програмата.

1.1. Общината;

1.2. Финансова и материална помощ, предоставена от местни и чуждестранни дарители;

1.3. Финансиране от Министерски съвет по предложение на министъра на земеделието и продоволствието и министъра на финансите, съгласно §7 от Закона за защита на животните

2. Човешки ресурс:

2.1. Служители на Общината.

2.2. Членове на сформирания Координационен щаб

2.4. Членове на ДЗЖ

2.5. Служители в структурите на НВМС за регистрация на кучетата и за провеждане на проверки по дейностите на Програмата

2.6. Ветеринални лекари

2.7. Доброволци-граждани

3. Време за изпълнение

Изпълнението на една Програмата варира в рамките на 3 години. Установяване на контрол върху кучешката популация или ограничаването на прираста на кучета следва да се наблюдава още след първите 18 месеца след стартирането на Програмата.

XI. ПРИЛОЖЕНИЯ:

Приложение 1: “Надзор над кастрираните върнати по места кучета”

Приложение 1-А: “Декларация за спазване изискванията по надзора”

Приложение 2: “Регистрационна бланка за отчет на регистрираните обработени кучета”

Приложение 3: “Декларация за притежание на домашно куче”

Приложение 4: “Протокол от проверка на жалба”

Приложение 5: “Координационен щаб”

Приложение 6: “Писмо от доц. Д-р Малчо Петров - зам.-декан на Ветеринарно-медицинския факултет при Лесотехническият университет - София, катедра “Хирургия, рентгенология и физиотерапия” и координатор по изпълнението на договор за ваксинация и кастрация на бездомни кучета от страна на ЛТУ с “Помощ за животните Юг” /Tierhilfe Suden – Мюнхен / до доц. Б. Великов.

Приложение 7: “Становище на ДЗЖ “Лом -2003” за решаване на проблема с уличните кучета”.

Приложение 8: “Резултати от кампанията за масово кастриране, ваксиниране против бяс и маркиране на кучета в община Лом, проведена от мобилната клиника на Ф “Бриджит Бардо” - 03.12.2003 г – 19.12.2005 г.”

Приложение 9: «Работен план за прилагане на мерките от общинската програма за установяване на контрол върху кучешката популация».

Приложение 10: “Отчет за обработени кучета - кастриране и маркиране”

Приложение 11: Закона за защита на животните

Приложение 12: Световна декларация за правата на животните на ЮНЕСКО

НАДЗОР НАД КАСТРИРАНИТЕ КУЧЕТА, ВЪРНАТИ ПО МЕСТА

За да не представлява опасност за здравето на хора и животни, кастрираното куче, върнато на обитаваното от него място, трябва да се обезпаразитява редовно през три месеца и да се ваксинира против бяс един път в годината.

1. Надзорът включва:

- 1.1. поддържането на здравния статус на кучето от улицата
- 1.2. по възможност редовно осигуряване на храна и прясна вода
- 1.3. по възможност осигуряване на “убежище за кучето” – кучешка колибка, навес и др., където може да се подслони при студено или горещо време. Най-удачният вариант е монтирането на еднотипни колибки, носещи знак на общината и НПО, ако има такова. На етап - изтегляне на кучетата от улицата – колибките се преместват в съответния приют.

2. Надзор могат да упражняват:

- 2.1. Граждани, които до този момент са полагали грижи за кучето и желаят да продължат да го обгрижват.
- 2.2. Организациите за защита на животните.
- 2.3. Общината Лом.

3. Лицата по надзора подписват декларация по образец (Приложение №1-А)**4. Лицата по надзора са длъжни :**

- 4.1. Да осигуряват редовната ветеринарномедицинската профилактика на кучето обезпаразитяване и ваксинация против бяс
- 4.2. Да съхраняват ветеринарномедицинския паспорт на кучето, като следят за редовното отбелязване на проведените манипулации
- 4.3. Да заверяват ежегодно паспорта на кучето в съответната общинска администрация за извършените мероприятия по т. 4.1.
- 4.4. Да предприеме своевременно адекватни мерки при заболяване на кучето
- 4.5. Да съдейства при провеждане на проверки по сигнали, които касаят поведението на въпросното куче
- 4.6. Да съдейства за своевременно изтегляне на кучето от улицата при проява на агресия – задомяване или настаняване в приют

5. За предотвратяване на опити за възпрепятстване на мероприятията, свързани с надзора на кучетата, да бъде предвидено налагане на строги санкции от общината.

ДЕКЛАРАЦИЯ

за спазване на изискванията по надзора

От _____

Гр./с _____, Ул. _____, № ____ бл. ____, вх. ____, ет. __ ап. __

Долуподписаният _____

Декларирам, че поемам надзора над кастритрано/и куче/та – _____ бр.

Мъжко/и _____

Номер/а на татуировката _____

Обитаемо място _____

Женско/и _____

Номер/а на татуировката _____

Обитаемо място _____

Съгласно чл. 49 и чл. 50 от закона за защита на животните декларирам, че се ангажирам със следното:

1. обезпаразитяване на три месеца и ежегодно реваксиниране срещу бяс на върнатите по места животни по чл. 47, ал. 3.
2. ежегодно заверяване на паспорта/тите на кучето/тата в съответната общинска администрация за извършените обезпаразитявания и ваксинации;
3. да съдействам своевременно за изтегляне на кучето, проявило агресия, от обитаваното му място.

Декларатор: _____

За невярна информация, деклараторът носи отговорност по действащата нормативна уредба на Република България.

ДЕКЛАРАЦИЯ

за собственост на домашно куче

От _____

Гр./с _____, Ул. _____, № ____ бл. ____, вх. ____, ет. __ ап. __

Долуподписаният _____

декларирам, че притежавам домашно/и куче/та _____ бр.

Мъжко/и _____ бр. От тях: кастрирано/и _____ бр., некастрирано/и _____ бр.

Номер/а на микрочип/ове или татуировка/и _____

Женско/и _____ бр. От тях: кастрирано/и _____ бр., некастрирано/и _____ бр.

Номер/а на микрочип/ове или татуировка/и _____

Информиран съм за изискванията:

- на чл. 175, ал.1, ал.2, т.1-6 от Закона за ветеринарномедицинска дейност,*
- на Община Лом за заплащане на такса за домашно куче в размер на 10 лв. съгласно Решение

№ _____ / _____ на Общински съвет - Лом.

*Чл.175 (В сила от 1.01. 2007 г.) (1)За притежание на куче ежегодно се заплаща такса по Закона за местните данъци и такси.

(2)Освобождават се от такса собствениците на:

1. Кучета на инвалиди
2. Служебни кучета в организации те на бюджетна издръжка
3. Кучета, използвани за опити
4. Кучета, използвани от Български червен кръст
5. Кастрирани кучета
6. Ловни кучета

Декларатор: _____

За невярна информация деклараторът носи отговорност по действащата нормативна уредба на Р България.

ПРОТОКОЛ ОТ ПРОВЕРКА НА ЖАЛБА

ПРОВЕРКА НА ЖАЛБА № _____ ОТ _____	АДРЕС :
Жалбата е подадена от:	
Описание на случая	
Проверката е извършена от саморъчно подписалите се	1. 2. 3.
Дата на проверката	
Приложения	
Проведен е разговор с:	
Предписание или предприети мерки	
Забележка	

КООРДИНАЦИОНЕН ЩАБ**1. Цел – Координационният щаб се създава с цел да:**

1.1. Координира дейността на отделните структури и звена, включени в програмата:

- Стационарна/Мобилна амбулатория;
- Експерт по екология от Община Лом;
- Ветеринарна лечебница;
- Координатор (представител на ДЗЖ);
- Приют (след изграждането му).

1.2. Организира дейностите за проверка на жалби, свързани с бездомни кучета и за решаване на констатираните проблеми.

1.3. Събира, съхранява и разпространява информация за изпълнението на програмата.

2. Организационна структура:

2.1. Оперативно звено (ОпЗ), пряко подчинено на кмета на община Лом:

- Ръководител;
- Секретар;
- Експерт по екология от Община Лом;
- Координатор (представител на ДЗЖ).

2.2. Специализиран ловен екип, пряко подчинен на ОпЗ :

- Мобилен координатор (представител на ДЗЖ);
- Ловец
- Шофьор

3. Задачи :

3.1. Оперативно звено:

- Анализира резултатите от дейностите по програмата – **ежеседмично**;
- Изготвя ежеседмичен график за работа по програмата;
- Своевременно актуализира дейностите;
- Информира медиите за резултатите от реализирането на програмата.

3.2. Специализиран ловен екип:

- Спешно залавя и транспортира особено агресивни кучета;
- Спешно транспортира пострадали кучета и котки, нуждаещи се от спешна лекарска помощ
- Регистрира отглеждани на открито кучета, подлежащи на обработка по програмата

До доц. Борислав Великов Народен представител от НДСВ за област Монтана

Уважаеми г-н Великов,

Във връзка с изразеното от ст.н.с. д-р Янко Иванов, генерален директор на НВМС, становище относно проект за изменение и допълнение на Закона за ветеринарномедицинската дейност, представям на Вашето внимание следните разяснения:

Безспорно кастрацията на кучета сама по себе си не води до ликвидиране на зоонозите /болести общи за животните и хората/. Ограничаването и ликвидацията на зоонозите се осъществява от задължително придружаващата кастрацията **ваксинация** на животните. Световната Здравна Организация, чиято цел, дефинирана в нейната Конституция, е достигането от всички хора на възможно най-високото здравно ниво, е категорична, че сред петте базисни елемента на всяка програма за контрол на зоонози по кучетата /силна ваксина, масова ваксинация, регулиране на кучешката популация, лабораторна диагностика и епидемиологично наблюдение/ **ефективната ваксинация е от решаващо значение**. Изследване, проведено от Световната Здравна Организация между 1981 и 1988 г. в рамките на проект за контрол над беса по хората и кучетата в развиващите се страни, оповестява, че **програмите за отстраняване на кучета, /при които безстопанствени кучета са заловени и хуманно убити/, са неефективни, както и скъпо струващи. В сравнение с кампаниите за ваксинация кампаниите за елиминация на кучетата са определени от СЗО като “изключително безрезултатни”**.

Разпространението на зоонозите е пряко свързано с отглеждането на домашни кучета: “Най-голям риск за предаване на зоонози крият тези видове животни, с които връзката на човека е по-честа и продължителна. Така стайните животни (кучета, котки, декоративни гризачи и птици), отглеждани в домовете, са по-опасни от селскостопанските, а селскостопанските носят по-големи рискове от животните на свободната природа”. Огромната група домашни кучета (с неизвестен брой) не се контролира от НВМС и нейните регионални служби – профилактичните мерки за предпазване от заразните и паразитните болести по животните по чл. 23, ал.1 от ЗВД са оставени на добрата воля на техните собственици. Парадоксален е фактът, че за разлика от домашните кучета, т.нар. “бездомни кучета”, регистрирани и обработени в кастрационните центрове на Ветеринарно-медицинския факултет на Лесотехническия университет, Националната фондация за защита на животните са ваксинирани, вътрешно и външно обезпаразитени, кастрирани, маркирани, (така че да позволяват идентификация) и с издадени здравни ветеринарномедицински паспорти (международно признат сертификат за здраве). Диагностични изследвания на кучета, които според СЗО представляват един от петте базисни елемента за контрол на зоонозите (упоменати и в чл. 23, ал.1, т.1 от ЗВД), се извършват **само** от страна на неправителствените организации и **само** върху обработените от тях бездомни кучета (НВМС не разполага с данни от лабораторни изследвания за заболявания по бездомните кучета). Така например във Ветеринарно-медицинския факултет на Лесотехническия университет от всяко третирано куче се взимат кръвни и фекални проби за бактериологично, вирусологично и паразитологично изследване. В случай, че диагностичните изследвания покажат заболяване, което не подлежи на имунотерапия и химиотерапия, болното животно се подлага на еутаназия. Това е гаранция, че по места се връщат само документирано здрави по всички критерии кучета. Отговорно потвърждавам пред Вас, че бездомните кучета, обработени по програмата за ваксинация, кастрация и обезпаразитяване, **са бариера, разкъсваща цикъла на разпространение на зоонози. Унищожаването на здрави кастрирани кучета в условия на свръх популация е ПРОТИВОПОКАЗНО** за разрешаването на двете страни на проблема с бездомните кучета – пренос на болести и неконтролируемо размножаване. Освободеното място, (притежаващо хранителен ресурс), от унищожените здрави кучета (оставени на доизживяване и последна брънка на размножителната верига) веднага се заема от нови кучета с неясен здравен статус, които свободно се възпроизвеждат.

Относно неоспоримото твърдение на с.н.с.д-р Янко Иванов, че в европейските столици и градове не се наблюдават глутници от кучета, насочвам Вашето внимание към факта, тези от европейските страни, в които числеността на кучешката популация някога е била проблем, той е разрешен именно чрез метода на кастрация. **В Италия** през 1983 г. броят на свободно скитащите кучета е оценен на **800 000**, съсредоточени главно в централните и южните региони. След като местните власти унищожават хиляди кучета, за което похарчват огромни парични суми годишно, броят на бездомните кучета не търпи съществена промяна и се запазва близък до максималния капацитет (определен от количеството вода, храна и убежище) на градската или селската среда. През 1991 г. Законът за домашните животни и предпазване от скитащи животни забранява убиването на здрави и приятелски настроени кучета и разпорежда настаняването на тези кучета в приюти. Тъй като общините не разполагат с достатъчно приюти за всички бездомни кучета, нито със средства за построяването на нови (същата е ситуацията в България – б.а.) те оставят кучетата, където са. Тогава започва да действа провежданата от природозащитните организации и субсидирана от местните власти **програма за кастрация** (вкл. ваксинация, обезпаразитяване, маркиране) и връщане по места на бездомни кучета, която показва **изключителна резултатност**: в Марано ди Наполи за периода от 1997 г. до 2002 г. вместо 1 654 866 Евро от общината са дадени само 200 000 Евро, (което може да бъде потвърдено от кмета Мауро Бертини) **и от 1 094 кучета остават само 48 (документирано от полицията на града)**.

Немската организация “Помощ за животните Юг” (Tierhilfe Suden/) която работи в София по договор за съвместна дейност с Лесотехническия университет/Ветеринарно-медицински факултет, има дългогодишен

международен опит в овладяването на свръхпопулация от кучета в Германия, Словения, Испания, Италия и Турция. В тези страни поради дейността на немската организация (и местните организации за защита на животните) по редуциране на кучешката популация, убиването на кучета (освен, че е забранено от държавното законодателство) е напълно излишно. Подчертавам, **че кастрацията е основен метод**, (признат от СЗО като един от трите практически метода за регулиране на кучешката популация: ограничение на движението чрез каишка, въздействие върху хранителните ресурси чрез по-добро събиране на отпадъците и контрол над възпроизвеждането чрез кастрация) **за намаляване броя на бездомните кучета, именно когато този брой е извънредно голям**. Европейската конвенция за защита на животните-компаньони специално препоръчва при проблем с числеността на бездомните животни предприемане на необходимите **законодателни и/или административни мерки и кастрация на животните**.

Що се отнася до метода на евтаназията, предоставям Ви сведение от Ина Ахмедова, представител на неправителствената организация "На ти с природата" на втория от двата семинара по хуманно отношение към животните по време на транспорт, проведени от Tatex office, състоял се на 4 септември в сградата на НВМС: д-р Ликов от НВМС задава въпрос относно проблема с бездомните кучета. Водещият семинара отказва да отговори, тъй като понятието "животни" в темата на семинара не обхваща всички животни, а селскостопанските, лабораторните и дивите в зоопаркове. След многократно настояване от д-р Ликов, лекторът споменава евтаназията, като изрично прави уговорката, че това е лично мнение.

Разбира се, евтаназията е хуманен и необходим метод за **отстраняване на отделни, нежелани животни**, но (и според мнението на Канадската Ветеринарно-Медицинска Асоциация) не е допустимо средство за контролиране броя на животните. Експертен комитет към СЗО в доклад от 1992 г. прави заключението, че спрямо регулирането на кучешката популация **залавянето и отстраняването на кучета не се считат повече за ефективни мерки** за директен контрол. Индиректна полза може да се извлече от избирателната елиминация на **неваксинирани кучета, които не са подложени на регулиращи мерки. До отстраняване на такива кучета трябва да се прибегва, само ако може да бъде предотвратено запълването от други кучета на така създадената екологична ниша**. На територията на София и други български градове числеността на популацията е толкова голяма, че всяка създадена екологична ниша веднага се запълва от нови кучета. Зам.-кметът Борис Спиров заявява, че когато общинското предприятие, което работи по проблема с бездомните кучета, започва дейността си през 1999 г. кучетата са около 50 000. За три години предприятието отчита 52 000 евтаназирани кучета. След като до средата на 2002 г. са похарчени 1 541 096 лв., кучетата отново са почти толкова. Това е така, защото популацията на кучетата в София реагира по известните от години правила на екологията: според Експертен комитет към СЗО **няма доказателство отстраняването на кучета някога да е имало значим ефект върху плътността на популацията или разпространението на беса** (и другите зоонози – б.а.). **Възпроизвеждаемостта на кучетата е толкова голяма, че дори и най-високите регистрирани степени на отстраняване лесно се компенсират от съответно увеличената степен на оцеляване**. Благодарение на дългосрочното ангажиране на СЗО с екологията и регулирането на кучешката популация, условията за успешен контрол на зоонозите и числеността на животните са оповестени. Това са: **участие на местните жители и подходящо законодателство**. СЗО предупреждава: трябва да се има предвид възможният **обратен ефект от налагането на закона: напр. пресилено строги норми за отстраняване на кучешката популация** могат да предизвикат враждебност у обществото и противопоставяне на програмата за контрол. За съжаление това е точното описание на ситуацията в България. Българското законодателство по отношение на бездомните кучета е прекомерно общо (отнася се само до недиференциран вид животни) и разрешава само проблема с единични случаи на нежелани животни – това се съдържа в понятията "безстопанствени", "непотърсени". **Фактически в нашето законодателство не фигурират мерки за справяне с проблема с бездомните кучета в условията на свръхпопулация**. Не е отчетена и специфичната социална интегрираност на кучетата. Световната практика е доказала, че всяка програма за контрол над кучешката популация трябва да бъде приемлива за обществото и съобразена със социокултурния и икономически контекст, в които се прилага. В българските условия програмата за отстраняване на бездомните кучета е обречена на неуспех не само защото е практически невъзможно да бъде елиминирана цялата популация в рамките на 2 месеца (колкото трае бременността при кучетата), но и защото среща съпротивата на хиляди, (ако не милиони), граждани. Например: зад всяко едно от хилядите обработени кучета в София стои представител на гражданското общество, който доброволно го е завел в кастрационен център и е подписал декларация за полагане на грижи за бездомно куче, съгласно която редовно го ваксинира и обезпаразитява. Трябва да се обърне внимание, че тези "осиновени" кучета **не са в никакъв случай "безстопанствени", нито "скитащи", което значи, че в българското законодателство няма текст, който се отнася за тях**. Проучванията на СЗО върху кучешката популация правят необходимата диференциация между отделните групи кучета: Експертен Комитет към СЗО определя като безстопанствени и скитащи единствено неопитомените или подивели кучета, а кучетата, които са изцяло или частично обгрижвани и зависими от едно или няколко домакинства се считат за собственост на определен индивид или на кварталната общност (owned dogs).

Участието на местната общност, (което изисква нейната информираност по въпроса), прави по-голям брой кучета достъпни за предотвратяване зоонозите и размножаването мерки и **е главен фактор за техния успех**. **Нормативната уредба**, умерена и приемлива за обществото, която подкрепя усилията на гражданите по посока разрешаването на проблема с бездомните кучета, е **единствената гаранция за ефективен и траен резултат** върху разпространението на болестите и броя на кучетата.

Същото е и заключението на д-р Клаус Вагнер, немски експерт по ветеринарна микробиология от Senior Experten Service, поканен лично от столичния кмет Стефан Софиянски, да даде мнение по проблема с бездомните кучета. След като подробно се запознава с положението в София и други български градове, д-р Вагнер прави писмен доклад по темата и дава своите препоръки и предложения за промяна на съществуващата ситуация: **”Напълно ясно трябва да се посочи, че действията на градската управа да намали броя на бездомните кучета чрез умъртвяване няма да доведат до успех”**. Самият д-р Вагнер също се позовава на обширните изследвания на СЗО и конкретно за град София:” За много от кучетата граждани полагат грижи и тези кучета показват при дадените обстоятелства едно приемливо ниво на обслужване и здраве. Агресивността не е правило, а по-скоро изключение. Опасност за населението от кастрираните кучета няма, те навсякъде са доверчиви, редовно ваксинирани срещу бяс и обработени срещу паразити”. Немският експерт препоръчва съвместната работа на местните власти с организациите за защита на животните, изграждането на нови центрове за кастрация и редуциране на популацията на уличните кучета чрез **интензивна програма за кастрация** (по примера на гр. Варна, където местната управа работи по договор с “Немско-българска помощ за уличните животни”).

Д-р Вагнер акцентира върху **необходимостта от промяна на българското законодателство, което в сегашния си вид легитимира убийствата на животни и с оглед стремежа към членство в Европейския съюз в близко бъдеще, препоръчва закон по образа на Швейцария или Германия, хармонизиран в съответствие с Брюкселските наредби.**

С уважение:

Доц. д-р Малчо Петров

Зам.-декан на Ветеринарно-медицинския факултет при Лесотехническият университет - София, катедра “Хирургия, рентгенология и физиотерапия” и координатор по изпълнението на договор за ваксинация и кастрация на бездомни кучета от страна на ЛТУ с “Помощ за животните Юг” (Tierhilfe Suden – Мюнхен)

* Становището на доц. д-р Малчо Петров е изпратено по време на първия мандат на г-н Б. Великов като депутат

ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЩИТА НА ЖИВОТНИТЕ “ЛОМ - 2003”
ГР. ЛОМ, УЛ. ”КИРИЛ И МЕТОДИЙ” №38; ТЕЛ: 0884 / 728453, 0897 / 992131

e-mail: dzj_Lom@abv.bg

С Т А Н О В И Щ Е

ЗА РЕШАВАНЕ ПРОБЛЕМА С УЛИЧНИТЕ КУЧЕТА В ОБЩИНА Л О М

Свръхпопулацията на уличните животни (основно улични кучета) е проблем, който в последните години се превърна в един от сериозните проблеми на цялото ни общество не само поради големия брой бездомни кучета. Години наред той не се решава, а предприеманите от редица български общини действия за масово избиване на тези животни доведе в крайна сметка единствено до неговото задълбочаване.

Защо масовото избиване на уличните кучета е абсолютно безрезултатен начин да бъде намален броят им и ефикасно и трайно да бъде ограничена тяхната популация?

На база изследванията и препоръките, дадени от Световната Здравна Организация (WHO), а също и според международни експерти, става ясно, че убиването на бездомните кучета (в т.ч. скитащи и подивели) НЕ РЕШАВА ПРОБЛЕМА! Премахването на “излишните” (или в повече) кучета посредством убиването им премахва само симптома, а не решава проблема, освен че се оказва и прекалено скъп начин. Практиката на европейските държави е показала, че е невъзможно това да се постигне, тъй като е невъзможно да се хванат и убият всички кучета в даден район в рамките на 2 месеца, т.е. за времето на продължителността на кучешката бременност, което води до увеличаване на кучешката популация до т.нар. “капацитет на задържане”. Това е един постоянен брой кучета, който е постоянна величина като численост, независимо колко кучета ще бъдат отстранени от групата в даден район. Отделни кучета може да варират като бройка, но размерът на популацията като цяло ще остане константа, защото зависи и се балансира, от една страна, от раждането на малки кученца и включването на нови кучета в групата на мястото на напусналите кучета, а от друга страна, зависи и от намаляване броя им поради естествена смърт, прибиране на подслон, промяна на местообитаване. Вмешателствата за повлияване на “капацитета на задържане” практически са неефективни, тъй като кучетата лесно могат да си намерят вода и храна, а много съществуващи естествени или направени от човека конструкции могат да се използват като убежища.

Изследване, проведено от Световната Здравна Организация в периода 1981-1988 година в рамките на проект за контрол над беса по хората и кучетата в развиващите се страни оповестява, че ПРОГРАМИТЕ ЗА ОТСТРАНЯВАНЕ НА КУЧЕТАТА ЧРЕЗ ИЗБИВАНЕТО ИМ СА НЕЕФЕКТИВНИ, КАКТО И СКЪПОСТРУВАЩИ! В сравнение с кампаниите за кастрация и ваксинация против бяс, кампаниите за елиминация на кучета чрез избиването им са определени от Световната Здравна Организация като “ИЗКЛЮЧИТЕЛНО БЕЗРЕЗУЛТАТНИ”. Експертен комитет към СЗО в доклад от 1992 г. прави заключението, че спрямо регулирането на кучешката популация залавянето и отстраняването на кучета не се считат повече за ефективни мерки за директен контрол. Индиректна полза е възможно да има от избирателната елиминация на некастрирани кучета, които не са подложени на регулиращи мерки. До отстраняване на такива кучета може да се прибегне, само ако бъде предотвратено запълването от други кучета на така създадената екологична ниша. Масовото избиване на уличните кучета практически няма никакъв ефект върху плътността на популацията, тъй като възпроизвеждаемостта им е толкова голяма, че дори и най-високите регистрирани степени на отстраняване лесно се компенсират от съответно правопрпорционално увеличената степен на оцеляване. При такива обстоятелства действия чисто биологичният закон, по силата на който всеки биологичен вид, подложен на масово изстребване, започва да се защитава – женските кучета започват да раждат повече малки, които по силата на същия закон повече оцеляват.

Във връзка с изложеното по-горе, ако общинските власти прекратят режима на търпимост по отношение на обработените (кастрирани, ваксинирани против бяс, обезпаразитени и маркиран/ бездомни кучета, всички постигнати до момента резултати в овладяване на популацията ще бъдат загубени.

Безрезултатността на организираните досега в редица български градове акции за масово избиване на уличните кучета вече години наред доказва това, което отдавна са констатирани развитите европейски държави – избиването на кучетата не решава, а само задълбочава проблема. На територията на София и в други големи градове числеността на популацията е толкова голяма, че всяка създадена екологична ниша след избиване на кучетата в нея веднага се запълва от нови кучета. През 1999 г., когато в София започва дейността си общинското предприятие “Екоравновесие”, кучетата са около 50 000. За 3 години фирмата отчита 52 000 евтаназирани (т.е. избити) кучета. След като до средата на 2002 г. са похарчени 1 541 096 лв., кучетата отново са почти толкова – около 50 000.

В условията на свръхпопулация от улични кучета от изключителна важност е по улиците на града да няма раждащи кучета. По мнение на НВМС “нецелесъобразно е всички кастрирани до момента кучета да бъдат умъртвени, при условие, че има стотици други раждащи животни, които много бързо биха попълнили опразнените места в градската ниша и така би се получило едно излишно стимулиране на съществуващата популация и нейното абсолютно нежелано увеличаване”. НВМС определя предвидената в ЗВМД “евтаназия” на безстопанствени кучета като ХУМАНЕН И НЕОБХОДИМ МЕТОД ЗА ОТСТРАНЯВАНЕ НА ОТДЕЛНИ НЕЖЕЛАНИ ЖИВОТНИ, но (според официалната позиция на Канадската

Ветеринарномедицинска Асоциация и Световната Здравна Организация) не е допустимо средство за контролиране броя на животните!

Развитите европейски държави отдавна са решили проблема с уличните животни единствено чрез реализиране на програми за масова кастрация. Днес в нито една от тях не съществува понятието "бездомно животно". Така например в Италия през 1983 г. броят на свободно скитащите кучета е около 800 000, съсредоточени главно в централните и южните региони. След като местните власти унищожават хиляди кучета, за което похарчват огромни парични суми годишно, броят на бездомните кучета не търпи съществена промяна и се запазва близък до максималния капацитет (определен от количеството вода, храна и убежище). През 1991 г. Законът за домашните животни и предпазване от скитащи животни забранява убиването на здрави и приятелски настроени кучета и разпорежда настаняването им в приюти. Тъй като общините не разполагат със средства за построяването на нови (съществуващите се оказват недостатъчни), те оставят кучетата, където са. Тогава започва да действа провежданата от природозащитните организации и субсидирана от местните власти ПРОГРАМА ЗА КАСТРАЦИЯ (вкл. ваксинация, обезпаразитяване, маркиране) и връщане по места на кастрираните животни. Тази програма показва изключителна резултатност: в Марано ди Наполи за периода от 1997 до 2002 г. вместо 1 654 866 Евро, от Общината са дадени само 200 000 Евро (8 пъти по-малка сума) и от 1 094 кучета за тези 5 години остават само 48 кучета (документирано от полицията на града).

Стратегията „СТЕРИЛИЗИРАНЕ + РЕГИСТРИРАНЕ И ВРЪЩАНЕ” е приложена успешно и във всички останали развити европейски държави, както и в САЩ.

Реализирането на една програма за масова кастрация, (придружавана задължително от ваксинация против бяс), е изключително важна и по отношение ограничаването и ликвидацията на зоонозите (болести, общи за животните и човека). Доказано е, че разпространението им е пряко свързано с отглеждането на домашни животни (в случая – на домашни кучета), с които връзката на човек е по-честа и непосредствена по-продължително време. Огромната група домашни кучета (с неизвестен брой) не се контролира от НВМС и подразделенията ѝ (РВМС), което на практика означава, че никой не контролира и здравния статус на тези кучета. Така че тези болести, доколкото ги има, се предизвикват предимно от домашни, а не от улични кучета. Едно кастрирано, ваксинирано и обезпаразитено улично куче, върнато на обитаваното от него място, не се възпроизвежда; то е с ясен здравен статус. Именно уличните кучета, обработени по програма за масова кастрация, (каквато реализира в община Лом Ф"ББ"), са бариерата, разкъсваща цикъла на разпространение на зоонози. Точно поради тази причина избиването на уличните кучета, особено когато са кастрирани, ваксинирани и обезпаразитени, Е АБСОЛЮТНО ПРОТИВОПОКАЗНО В УСЛОВИЯТА НА СВРЪХПОПУЛАЦИЯ ЗА РАЗРЕШАВАНЕТО НА ДВЕТЕ СТРАНИ НА ПРОБЛЕМА С БЕЗДОМНИТЕ КУЧЕТА – неконтролируемо размножаване и пренасяне на болести.

Успешната стратегия за решаване на проблема с уличните кучета включва два подхода:

1. РЕГИСТРИРАНЕ И ИДЕНТИФИЦИРАНЕ

Система за регистриране/идентифициране на кучешката популация ще възпрепятства в значителна степен изоставянето на кучета, тъй като позволява да се проследи собственика. Идентификацията може да се направи чрез татуиране (както в момента работи екипът на Ф"ББ" – татуира на ухото името и №) или чрез имплантиране на подкожен чип.

2. ПРОГРАМИ ЗА СТЕРИЛИЗИРАНЕ/КАСТРИРАНЕ И ВРЪЩАНЕ ОБРАТНО НА КАСТРИРАНИТЕ ЖИВОТНИ ПО ОБИТАВАНИЕТО ОТ ТЯХ МЕСТА. Методът „кастрация” е регламентиран в Наредба №23/17.05.2002 г. на Министъра на земеделието и горите; не е забранен и от приетия през м.октомври 2005 г. нов ЗВМД. По правило основният източник на кучешката популация е раждането на нежелани кученца. Една програма за масова кастрация може трайно да намали общата популация, тъй като след смъртта на едно възрастно куче няма да има новородено попълнение в групата от стерилни животни. След стерилизация животното се връща на обитаваното от него място, тъй като то е с ясен здравен статус (ваксинирано против бяс, външно обезпаразитено) и не се възпроизвежда. И, което е също особено важно – то не допуска появата на нови необработени животни с неизяснен здравен статус на своята територия. За разлика от кастрацията, избиването на кучетата постига единствено подмяната на едни животни с други, заемащи бързо освободените територии. Т.е. I етап от реализирането на такива програми за стерилизиране/кастриране има за цел да се обхванат максимален брой животни и максимално, на 100% да се блокира раждаемостта. Докато този процес обаче бъде напълно завършен, е необходимо обработените вече животни да бъдат върнати по местообитаването им. А когато процесът вече е овладян, продължава II етап на тези програми – поетапното прибиране на животните от улицата - било чрез осиновяването им, било чрез прибирането им в приюти (не в изолатори). ДЗЖ „Лом-2003“ вече работи и по този етап, паралелно с провеждането на I етап. Дружеството води на отчет всяко осиновено животно, което се регистрира в Регистъра на ДЗЖ за осиновяване на бездомни животни. Всеки осиновител попълва съответната анкетна карта при осиновяване на животно (прилагаме копие от такава карта). До момента са попълнени от осиновители анкетните карти за осиновяването на около 100 бездомни животни. Осиновените животни – над 130, са повече кучета, но все още не са попълнени всички анкетни карти. В този смисъл ДЗЖ „Лом-2003“ изпълнява и изискванията на НВМС, изразени в нейно писмо № Е – 58 / 28.02.2005 г.: „Животните, които са кастрирани и поверени на грижата на точно определено лице, вече не могат да бъдат считани за "безстопанствени" и не подлежат на прибиране и евтаназиране, освен ако не представляват опасност за здравето на хората и животните”.

В община Лом досега са приложени и двата подхода за решаване на проблема с уличните кучета. По времето на бившата кметска управа беше доказана и потвърдена безрезултатността и безмисленото

финансиране при единия подход (избиването), отречен от Световната Здравна Организация. През 2003 г. в незаконния изолатор на Видин бяха избити 200 кучета от Лом, за което Общината заплати 5000 лв. от общинския бюджет. Най-много месец след спиране на хайките в центъра на града, където основно бяха залавяни кучета, главната улица отново беше населена, само че с други кучета, придошли от покрайнините.

Година по-късно в общината започна решаването на проблема по начин, доказал ефективността си и признат от СЗО като единствено ефикасен. По инициатива на ДЗЖ Община Лом подписа споразумение с фондация "Бриджит Бардо" за провеждането на кампания за стерилизация, ваксиниране против бяс и маркиране на уличните кучета в община Лом. **За около 170 работни дни от XII.2003 г. до 19.12.2005 г. екипът на фондацията, (с ежедневната безвъзмездна помощ на доброволци от нашето дружество), кастрира, ваксинира против бяс, обезпаразити външно и маркира общо 2339 животни .**

Не на последно по значение място поставяме и проблема за морално-етичната страна на един такъв акт, какъвто е масовото избиване на уличните кучета. Малцина от хората, които са за избиване на тези животни, си дават сметка колко лесно се прекрива границата между жестокостта и насилието срещу животните и насилието и агресията срещу хората. Да припомним, че в Лом през 2003 г. (след организираните тогава хайки за залавяне на улични кучета), имаше случаи на проява на жестокост над животни от страна на деца – бесене на малки кученца и котки; късане главите на уловени от тях живи гарвани; зазидване на жива кучка с малките ѝ с пръст и камъни. Впоследствие се оказва, че същите деца са замеряли с камъни и своя връстница. Същите тези деца, нерядко крещяха на възрастни хора, профучавайки край тях с велосипедите си.:" Ей, пенсийо, я се разкарай и си прибири некролога, дето стърчи от джоба ти!"!!!

Ако трябва да обобщим с няколко думи същността на проблема със свръхпопулацията на уличните кучета, категорично можем да твърдим, че тя е резултат от безотговорността на хората и по-сериозно стои всъщност проблемът с домашните кучета, пускани безконтролно по улиците от собствениците; изоставяни от тях; както и липсата на контрол от страна на собствениците върху размножаването им .

Представеното становище е изготвено на базата на становищата на:

1. Проф. Адриано Мантояни - Център за съвместна дейност към СЗО
2. Д-р Агостино Макри - и Световната организация по изхранването / WHO / FAO / за изследвания и обучение по въпросите на ветеринарното здравеопазване
3. Д-р Клаус Вагнер - немски експерт по ветеринарна микробиология от Senior Experten Service
4. Национална Ветеринарномедицинска служба
5. Проф. д.х.н. Александър Добрев
6. Доц.д-р Малчо Петров - Зам.-декан на Ветеринарномедицински факултет при Лесотехнически университет
7. Български Хелзинкски комитет
8. Общество на обединените нации в България

ДЗЖ „Лом – 2003“ - гр Лом

Председател:
/Катя Петрова/

ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЩИТА НА ЖИВОТНИТЕ “ЛОМ - 2003”
ГР. ЛОМ, УЛ. ”КИРИЛ И МЕТОДИЙ” №38; ТЕЛ: 0884 / 728453, 0897 / 992131
e-mail: dzj_Lom@abv.bg

РЕЗУЛТАТИ

ОТ КАМПАНИЯТА ЗА МАСОВА КАСТРАЦИЯ, ВАКСИНИРАНЕ ПРОТИВ БЯС И МАРКИРАНЕ НА КУЧЕТА В
 ОБЩИНА ЛОМ, ПРОВЕДЕНА С МОБИЛНАТА КЛИНИКА НА Ф “БРИДЖИТ БАРДО”
 03. 12. 2003 Г. - 19. 12. 2005 Г.

В община Лом досега са приложени и двата подхода за решаване на проблема с уличните кучета. По времето на бившия кмет Руси Русинов беше доказана и потвърдена безрезултатността и безсмисленото финансиране при единия подход (избиването), отречен от Световната Здравна Организация. През 2003 г. в незаконния изолатор на Видин бяха избити 200 кучета от Лом, за което Общината заплати 5000 лв. от общинския бюджет. За по-малко от месец след спиране на хайките в центъра на града, където основно бяха залавяни кучета, главната улица отново беше населена, само че с други кучета, придошли от покрайнините.

Година по-късно в общината започна решаването на проблема по начин, доказал ефективността си и признат от СЗО като единствено ефикасен. По инициатива на ДЗЖ Община Лом подписа споразумение с фондация “Бриджит Бардо” за провеждането на кампания за стерилизация, ваксиниране против бяс и маркиране на уличните кучета в община Лом.

За около 170 работни дни от XII.2003 г. до 19.12.2005 г. екипът на фондацията, (с ежедневната безвъзмездна помощ на доброволци от нашето дружество), кастрира, ваксинира против бяс, обезпаразити външно и маркира общо 2339 животни както следва:

КУЧЕТА	1697	КОТКИ	624
МЪЖКИ	607	МЪЖКИ	180
ЖЕНСКИ	926	ЖЕНСКИ	356
БРЕМЕННИ	128	БРЕМЕННИ	97
ОТСТРАНЕНИ ЕМБРИОНИ	673	ОТСТРАНЕНИ ЕМБРИОНИ	330

Като прибавим и още по 4-5 малки от всяка женска, които щяха да оживеят от двете раждания годишно, ако женските не бяха кастрирани, е ясно, че **с проведената кампания през този период е предотвратена появата най-малко на 6 500 – 7 000 нови кучета и котки по улиците на Лом за тези две години.** Към казаното дотук за тази кампания ще добавя още нещо – всички животни бяха обработени напълно безплатно, като разходите – около 300 000 лева, бяха за сметка на фондация “Бриджит Бардо”.

Председател ДЗЖ “Лом-2003”:
 / Катя Петрова /

РАБОТЕН ПЛАН ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ ОТ ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА КОНТРОЛ ВЪРХУ КУЧЕШКАТА ПОПУЛАЦИЯ

1. Ежеседмична оперативка за разпределяне на задачите и отчет на работещите по програмата.

1.1. Място на провеждане – Координационен щаб.

1.2. Участници:

1.2.1. Представител на Оперативно звено на Координационния щаб.

1.2.2. Представители на структурите, работещи по програмата (ловен екип; стационарна или мобилна амбулатория).

1.2.3. Представител на РВМС – ветеринарен лекар.

1.3. Дневен ред:

1.3.1. Отчет на участниците по т. 1.2.2. за:

- заловени и обработени кучета, представен от 1.2.2 по образец (Приложение № 10) - отразява се и броят на върнатите по местообитаването им кастрирани кучета;

- декларации на лица по надзора (Приложение № 1-А);

- регистрирани кучета, отглеждани на открито и подлежащи на обработка по програмата.

1.3.2. Запознаване с графика, предоставен от представителя на ОпЗ на Координационния щаб.

1.3.3. Обсъждане на проблеми, затрудняващи работата по програмата.

2. Транспортиране на кучетата:

2.1. Организация на работата на ловния екип:

- Работи стриктно по графика по т. 1.3.2.;
- Работи по норматив – минимум 15 кучета на ден;
- Кучетата се транспортират в клетки;
- В една клетка не с настаняват повече от 2 кучета.

2.2. Задължения на ловния екип:

2.2.1. Шофьор:

- Движи се по определено от координатора разписание съгласно графика;
- Попълва пътна книжка;
- Съдейства на ловеца за залавянето, качването и свалянето на кучетата от клетките, почистването на клетките.

2.2.2. Ловец:

- Залавя минимум 15 кучета на ден;
- Постава на заловените кучета оборотни каишки;
- При връщане на кучетата по местообитаването им ги предава по указание на координатора на лицата по надзора или собствениците им, които подписват декларация (Приложение №3).

2.2.3. Мобилен координатор (представител на ДЗЖ):

- Определя маршрута на екипа за деня, съгласно графика;
- Координира работата на екипа с хората с съдействие по места;
- Попълва регистрационна бланка за отчет на регистрираните обработени кучета (Приложение №2), като задължително вписва данните на собственика или лицето по надзора;
- Определя реда, по който ловецът сваля кучетата от колата при връщането им.

3. Маркировка на кучетата:

3.1. На упоеното вече куче се прави татуировка върху вътрешната част на ухото, като татуировъчният номер съдържа:

- код на общината;
- код на града или селището;
- код на квартала;
- пореден индивидуален номер за общината.

3.2. Номерът на татуировката се отбелязва от асистента на ветеринарния лекар в амбулаторния дневник, в паспорта на кучето, както и в регистрационната бланка Приложение №2).

3.3. "V-образно купирание на ухото се прави на всички кучета, отглеждани на открито при свободен режим, независимо от възрастта и големината на ухото и се отбелязва от асистента в амбулаторен дневник, регистрационната бланка и паспорта на кучето.

3.4. Асистентът заменя оборотната с трайна каишка, като отбелязва идентификационния номер в регистрационна бланка, амбулаторен дневник и паспорта на кучето.

4. Операция и стационар:

4.1. Кастрацията се извършва от ветеринарен лекар и асистент.

4.2. След кастрацията кучето се пренася до стационара.

4.3. Оперираното куче не се храни в деня на операцията, а вода за пиене му се осигурява __ часа след операцията

4.4. След освобождаване на стационара от кастрираното куче подът и клетките се почистват и дезинфекцират.

5. Връщане на кучетата по места:

5.1. Кастрираните кучета се връщат на 2-рия ден след операцията по преценка на лекаря за всяко отделно куче.

5.2. Кастрираните кучета се транспортират в индивидуални клетки.

5.3. Кучетата се свалят от колата заедно с клетките и по указание на координатора се предават на лица по надзора или на собствениците им.

5.4. Мобилния координатор връчва на лицата по надзора паспортите на кастрираните кучета.

6. Заключителни мероприятия:

6.1. Колата, транспортираща кучетата, се почиства и дезинфекцира от ловеца и шофьора.

6.2. Асистентът попълва паспортите на обработените кучета за деня.

6.3. Ветеринарният лекар подписва и подпечатва отбелязаните в паспорта на всяко куче манипулации

Draft Only

О Т Ч Е Т

за обработени кучета – кастриране и маркиране

за _____
(ден, месец, година)

1. Общ брой кастрирани кучета за деня: _____ бр. кучета
2. От тях:
- 2.1. Мъжки: _____ бр. кучета
- 2.2. Женски: _____ бр. кучета
- 2.2.1. Кастрирани бременни: _____ бр. кучета
- 2.2.2. Отстранени ембриони: _____ бр. кучета
3. Маркирани общо за деня: _____ бр. кучета
- 3.1. Татуировка: _____ бр. кучета
- 3.2. "V" – образно купирание на ухото: _____ бр. кучета
- 3.3. Поставени трайни каишки на: _____ бр. кучета
4. Върнати по местообитаването им кастрирани: _____ бр. кучета

Мобилен координатор: _____
/ _____ /

Отчетът по приложение №11 се изготвя от мобилния координатор по подадена от асистента информация за броя на обработените кучета за деня

ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА НА ЖИВОТНИТЕ

*В сила от 31.01.2008 г.
Обн. ДВ. бр.13 от 8 Февруари 2008г.*

*Глава втора.***ОТГЛЕЖДАНЕ И ГРИЖА ЗА ЖИВОТНИТЕ**

Чл. 11. (1) Не се разрешава продажба на животни на лица под 18-годишна възраст без съгласието на родител/настойник.

Чл. 16. (1) Който намери болно или наранено животно, е длъжен да информира приюта за животни, съответните органи на местната власт, регионалната ветеринарномедицинска служба, районното полицейско управление или териториалните поделения на Държавната агенция по горите.

(2) Органите по ал. 1 съдействат за осигуряване на спешна ветеринарномедицинска помощ и настаняване на животното в приют или друг обект по ал. 6, т. 1 - 3.

(3) В обекта, в който е настанено животното по ал. 1, незабавно се предприемат мерки за лечението му.

*Глава трета.***СПЕЦИФИЧНИ УСЛОВИЯ ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЖИВОТНИ**

Чл. 28. (1) Участието на животни в състезания, изложби, реклами и филмови снимки се допуска след уведомяване на регионалната ветеринарномедицинска служба, на чиято територия се организира мероприятиято.

*Глава четвърта.***ЖИВОТНИ-КОМПАЊОНИ**

Чл. 34. (1) Не могат да се отглеждат кучета и котки в жилища в сграда - етажна собственост, на площ по-малка от:

1. за куче:

а) от малки породи до 10 кг - 6 кв. м;

б) за средни породи до 25 кг - минимум 8 кв. м;

в) за големи породи над 25 кг - минимум 10 кв. м;

2. за котка - минимум 6 кв. м.

(2) Площта се изчислява като обща с хората, живеещи в жилището.

(3) На кучета, които се отглеждат на открито, се осигурява подслон или къщичка, които ги защитават от неблагоприятни атмосферни условия.

(4) На кучета, които се отглеждат предимно вързани, се осигурява 5 метра тел (въже) за свободно движение, както и ежедневна разходка.

Чл. 35. (1) Собственикът на животно-компаньон взема мерки да не допуска животното само да напуска мястото на отглеждане, да навлиза в чужда собственост или на обществени места.

(2) Собственикът е длъжен да предотврати всяка проява на необоснована агресия на кучето, проявена на обществени места и при ситуации, застрашаващи живота или здравето на хора и животни.

(3) Собствениците на кучета са длъжни да не нарушават спокойствието и хигиенните условия на членовете на етажната собственост.

(4) Изключение по ал. 1 се допуска за кучета - пазачи на стада, ловни, следотърсачи, планински спасители и водачи на инвалиди, по ред, определен от Националната ветеринарномедицинска служба.

Чл. 36. (1) Собствениците на животно-компаньони осигуряват стерилизацията им, освен ако в случай на възпроизводство са в състояние да отглеждат новородените животни или да ги предоставят на нови собственици.

(2) Собствениците на кастрирани кучета не заплащат таксата по чл. 35, ал. 5 и таксата по чл. 175, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

*Глава пета.***БЕЗСТОПАНСТВЕНИ ЖИВОТНИ**

Чл. 40. (1) Общинските съвети приемат програми за овладяване популацията на безстопанствените кучета и предвиждат средства за изпълнението им.

(2) Кметовете на общини организират изпълнението на програмите по ал. 1 и ежегодно внасят отчет за тяхното изпълнение пред генералния директор на Националната ветеринарномедицинска служба.

(5) Организациите за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, участват при изготвянето и могат да участват при изпълнението на програмите по ал. 1.

Чл. 41. (1) Безстопанствените животни се настаняват от органите и организациите по чл. 40, ал. 2 и 4 в приюти, регистрирани по чл. 137, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

(2) Органите на местната власт изграждат приюти за безстопанствени животни.

(3) Кметовете на населените места отговарят за дейността на приютите по ал. 2.

(4) Приютите за безстопанствени животни се стопанисват от общините и/или организациите за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

(5) Организациите за защита на животните могат да създават собствени приюти за безстопанствени животни.

(6) Всеки приют разработва и прилага система за информиране на гражданите за животните, които се предлагат за отглеждане, в т. ч. в интернет страница и публикации в медиите.

Чл. 47. (1) Кучетата, настанени в приют, се кастрират, обезпаразитяват и ваксинират срещу бяс.

(2) Кучетата по ал. 1 се предоставят безвъзмездно на лица, които желаят да ги отглеждат като компаньони, и се регистрират по чл. 174 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

(3) Кучетата, за които не се явят лица по ал. 2, се маркират и се настаняват във временни приюти, определени от съответния общински съвет, или се връщат по местата, от които са взети. Кучетата са под надзора и грижите на общините, организациите за защита на животните или други лица, които са подписали декларация за спазване изискванията на чл. 49 и 50.

(4) Временните приюти по ал. 3 трябва да се намират извън границите на съответното населено място, да са оградени и да се поддържат в добро хигиенно състояние, съобразно изисквания, определени от Националната ветеринарномедицинска служба, Закона за ветеринарномедицинската дейност и този закон.

(5) Организацията на работата и условията на отглеждане на кучетата във временните приюти по ал. 4 се определят с наредба на съответния общински съвет и се осъществяват под постоянното наблюдение на организациите за защита на животните.

(6) Маркировката на кучетата по ал. 3 е татуиран на едното ухо идентификационен номер или електронен чип и V-образно купиране на другото ухо или друга видима ушна маркировка.

Чл. 48. Не се допуска връщането на кучетата по чл. 47, ал. 3 в дворове на детски ясли и градини, училища, болници и в близост до площадки за игра на деца, автомагистрала и летища.

Чл. 49. Отговорните за надзора и грижата лица, организациите за защита на животните или общините обезпаразитяват на три месеца и реваксинират срещу бяс върнатите по места животни по чл. 47, ал. 3.

Чл. 50. Организациите и лицата по чл. 49 са длъжни да:

1. заверяват ежегодно паспорта на кучето в съответната общинска администрация за извършените обезпаразитявания и ваксинации;

2. вземат мерки за предотвратяване на агресивно поведение на кучетата към хора или животни.

Чл. 51. Евтаназия на настанени в приюта кучета се допуска при условията на чл. 179, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Закона за ветеринарномедицинската дейност след поставяне на диагноза при клиничен преглед и изследвания.

Чл. 54. Във всяка общинска администрация или в приюта се поддържа регистър на кучетата по чл. 47, ал. 3, който съдържа:

1. дата и място на залавяне на животното;

2. дата и място, на което е върнато животното;

3. дати на обезпаразитяване, кастрация и ваксиниране срещу бяс;

4. отговорното по надзора лице или организация.

Чл. 55. След блокиране на раждаемостта на безстопанствените кучета в населеното място те се настаняват поетапно в приюти по програми за намиране на собственик или за доживотно отглеждане.

Глава седма.

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ. ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ

Раздел I.

Административнонаказателни разпоредби

Чл. 70. (1) Нарушенията по този закон се установяват с актове, съставени от ветеринарни лекари от Националната ветеринарномедицинска служба, съответните служители на Министерството на околната среда и водите и на Държавната агенция по горите или инспекторите по екология към общината, или упълномощено от кмета лице, съобразно тяхната компетентност.

(3) Наказателните постановления се издават от директорите на регионалните ветеринарномедицински служби, регионалните инспекции по околната среда и водите или кмета на съответната община.

Чл. 71. Установяването на нарушенията, съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 4. В тримесечен срок от влизането в сила на закона общинските съвети изготвят и приемат програмите по чл. 40, ал. 1 и определят местата за временни приюти по чл. 47, ал. 4.

§ 5. В тригодишен срок от влизането в сила на закона общинските съвети и кметовете на общини осигуряват настаняването на безстопанствените животни в приютите по чл. 41, ал. 1

§ 7. Министерският съвет по предложение на министъра на земеделието и продоволствието и министъра на финансите може да предвиди средства за изпълнение на програмите по чл. 40, ал. 1.

СВЕТОВНА ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПРАВАТА НА ЖИВОТНИТЕ

Световната декларация за Правата на Животните е тържествено обявена в Париж на 15 октомври 1978 в ЮНЕСКО

Текстът, редактиран от Международна лига за Правата на Животните през 1989, е предоставен на Генералния директор на ЮНЕСКО през 1990 година и публикуван същата година. Декларацията е публикувана, но няма обвързване на страните-членки към Юнеско относно нея.

Преамбюл

- Вземайки предвид, че Животът е един, всички живи същества имат общ произход и видовете са се обособили чрез еволюиране във времето,
- Вземайки предвид, че всички живи същества имат естествени права, като всяко същество с нервна система има специфични права,
- Вземайки предвид, че презрението и всяко незачитане на тези естествени права нанасят сериозни вреди на природата и водят до извършване престъпления срещу животните от човека,
- Вземайки предвид, че съжителството между видовете изисква признаване от човешкия вид на правото на живот на животинските видове,
- Вземайки предвид, че уважението към животните от страна на хората е неделимо от уважението на хората към самите себе си.

С настоящата декларация провъзгласяваме:

ЧЛЕН 1

1. Всички животни имат равни права на съществуване, като част от разбирането за биологично равновесие.

2. Това право на съществуване не засенчва разнообразието на видове и индивиди.

ЧЛЕН 2

Животът на всяко животно се зачита по подобаващ начин.

ЧЛЕН 3

1. Животните не трябва да стават обект на лошо отношение или проява на жестокост

2. Ако е необходимо да бъде убито животно, това трябва да става мигновено, безболезнено и без да бъде предусетено от него.

3. Мъртво животно трябва да бъде третирано с приличие.

ЧЛЕН 4

1. Дивите животни имат правото да живеят и да се възпроизвеждат на свобода в тяхната естествена среда.

2. Продължителното лишаване от свобода на диви животни, ловът и риболовът като начин за прекарване на свободното време, както и всякакъв вид употреба на диви животни по основания, които не са жизненонеобходими, са в противоречие с това фундаментално право.

ЧЛЕН 5

1. Всяко животно, което е зависимо от човек има право на правилно отглеждане и грижа.

2. Животното не трябва да се изоставя и убива несправедливо при никакви обстоятелства.

3. Всички начини за отглеждане и употреба на животно трябва да имат предвид физиологията и поведенческите особености на вида.

4. Изложби, представления и филми, включващи участието на животни, трябва да съблюдают тяхната чест и не трябва да включват каквато и да е жестокост към тях.

ЧЛЕН 6

1. Експерименти с животни, причиняващи физическо или психическо страдание на животните нарушават техните права.

2. Разработват се и систематично се въвеждат в употреба алтернативни на експериментите методи.

ЧЛЕН 7

Всяко действие, което води до ненужно причиняване смъртта на животно и всяко решение, водещо до такова действие, е престъпление срещу живота.

ЧЛЕН 8

1. Всеки акт, който застрашава оцеляването на диви видове и всяко решение, водещо до подобен акт, е равносилно на геноцид, тоест престъпление срещу видовете.

2. Избиването на диви животни, замърсяването и разрушаването на биотопи са актове на геноцид.

ЧЛЕН 9

1. Особеният правен статут на животните и техните права трябва да бъдат гарантирани чрез закон.

2. Защитата и безопасността на животните трябва да бъдат застъпени на държавно ниво.

ЧЛЕН 10

Образователни и училищни институции трябва да работят в полза на това хората да се учат от детска възраст да наблюдават, разбират и уважават животните.